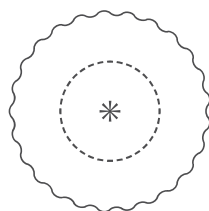

NO ROBARÀS

Narració en setanta-sis breus
capítols i un epíleg

JOSEP GIRÓS

La Segona **Perifèria**

De vegades el meu pare em duia al trencaones. Anàvem al port, a mirar vaixells, i acabàvem agafant una *golondrina* per arribar-nos fins al trencaones, on fèiem el vermut, sovint una ració de cloïsses o escopinyes. Menjar li agradava molt, en ser com era una de les poques satisfaccions que encara podia abastar. Sempre deia que ell no menjava per viure, que vivia per menjar. Menjar, però també beure, i déu-n'hi-do com bevia. Ja esmorzava amb vi, tornava a dinar amb vi, cava amb les postres, un rajolí de Cointreau i un polsim de sucre, si de cas hi havia taronja, i després es prenia el cafè amb un didal de rom, sempre Pujol, per acabar amb una copeta de brandi (ell en deia conyac), normalment un Torres de deu anys. Després, al llarg de la tarda, assegut davant el televisor, fumant,⁷ anava prenent més cafè, i més brandi, fins que es feia l'hora de sopar i tornava

⁷ Quin gran fumador que va ser el meu pare. Pipa, cigars, caliquenyos, cigarretes, tot s'ho fumava. Amb especial disgust recordo unes cigarretes, de nom Habanos, que eren el més pudent de tot el que es fumava. I el més curiós és que amb tot el que havia fumat, va resultar que quan un metge, arran d'un problema de laringe que el feu passar pel quiròfan, li digué que hauria de deixar el tabac, ho deixà de cop, d'un dia per l'altre, sense aparent dificultat. El meu pare tenia un gran, grandíssim respecte pels metges, otorrinolarin-gòlegs inclosos.

el vi, i el cigaló de rom de després, i algun cafè més fins que s'acabava la programació de la televisió amb l'himne d'Espanya i se n'anava al llit. Bevia com una esponja, sí, però no li vaig observar mai el més mínim signe d'embriaguesa, cap ni un.⁸ Tant era el que prengués, que als meus ulls semblava tan sobri com sempre, com si begués aigua. Hi estava tan acostumat que l'alcohol no li feia cap efecte. De fet, no va patir mai del fetge, i dels ronyons només al final. Del cor sí, també dels pulmons, però tenia un fetge que ho suportava tot i més.

Altres cops em duia a Montjuïc a visitar algun museu, a prendre l'aire, a passejar. O em portava a la plaça Reial a comprar segells per completar la col·lecció.⁹ Algun cop al zoo, al Park Güell o al mercat de Sant Antoni. Sempre sortíem diumenge al matí, tots dos sols, deixant la meva mare a casa, sola, netejant, preparant el dinar, xerrant amb la veïna pel celobert.

⁸ Tinc molt present la impressió que em va fer el primer embriac que recordo haver vist. Va ser als Encants Vells, vora les Glòries, on de vegades el meu pare anava a comprar discos a un paradista que coneixia de feia temps. Un cop el vaig haver d'acompanyar, i vora una font veiérem un home mig despullat que amb prou feines s'aguantava dret, de maneres agressives i parlar absurd, a qui tothom provava d'evitar. Aleshores els Encants poc tenien a veure amb el que són ara. Recordo no més que un descampat polsós, amb unes poques botigues que amb prou feines em semblaven absurds amuntegaments d'andròmines.

⁹ A la plaça Reial sovint em desmaiava. El meu pare sempre s'acabava entretenint amb algun paradista, xerra que xerraràs, i jo,

També alguns divendres a la tarda els passàvem junts. Em venia a buscar per l'escola i ens n'anàvem a la plaça Rovira. Ell era el delegat (*jefe*, deien a casa) d'una oficina bancària de la plaça, i aprofitava la tarda de divendres per fer encàrrecs i visitar clients. Primer anàvem al bar, regentat per un antic jugador de futbol del Reial Madrid i del València, que sempre m'insistia que amb la meua alçada havia de jugar a bàsquet, i que ja parlaria ell amb uns coneeguts seus del Madrid perquè em fessin un prova. Al bar hi comprava cafè en gra, pagava la travessa de la setmana i xerrava amb tothom. Després travessàvem la plaça per anar a la bodega a comprar vi a granel, una barreja de negre i claret del Penedès, o potser del Priorat. Si tocava potser passàvem per l'òptica o per ca l'adroguer, a fer la compra, o pel quiosc, i sempre acabàvem a la xurreria, on provàvem de comprar xurros i patates acabades de fregir que no ens volien cobrar mai.¹⁰ A tot arreu era molt ben rebut,

palplantat al seu costat, enmig de la munió de gent que aleshores acostumava a omplir la plaça, acabava caient a terra en perdre el coneixement. I també recordo molt trobar-me enmig d'una rotllana de tafaners en recobrar la consciència, i el gotet d'aigua del Carme que algú em donava per reanimar-me. Sempre he tingut tendència a una certa hipotensió, i de petit vaig ser molt mal menjador. Això, unit al gust de la meua mare per peixar-me a còpia de dolços i el fàstic que li feien les verdures o el llegum (*menjar de pobres*, deia ella), em va convertir en un nen nyicris i malaltís, víctima de la fúria diagnosticadora de no pocs metges.

¹⁰ Recordo molt el xurrer, el Cisco, i la seva dona, la Rocío, sempre alegres, sempre expansius, sempre somrients, amb aquell ac-

a tot arreu tenia conversa per donar, a tot arreu hi sabia encaixar. Preguntava pels estudis dels fills, la salut dels pares, felicitava els aniversaris, donava el condol quan faltava algú. No només era l'eficient¹¹ empleat de banca que els tramitava un crèdit o els feia rendir els estalvis, també era un amic, un més de la colla, i sovint compartíem un àpat o un dia de festa amb la família d'algun dels seus clients.

Aleshores me'l mirava com xerrava, una persona encantadora que queia bé a tothom. Com encaixava mans, com reia, com tothom escoltava les seves opinions i li demanava

cent del sud tan característic d'ella. Ell sempre amb un puro, fregint xurros o patates, i ella atenent els compradors amb els llavis ben vermells. Tenien un apartament en un poble de la costa, cap a la banda del Penedès, diria que a Calafell, on un cop ens convidaren a passar el dia. Al matí ens devíem estar a la platja, o potser a la piscina (si és que a l'apartament hi havia piscina), i després de dinar em van posar a dormir en una de les habitacions. I recordo despertar-me enmig de la foscor i veure la Rocío canviant-se de roba, amb els pits a l'aire, i com em vaig fer l'adormit i amb mig ull obert li mirava els pits, potser el primer cop que vaig veure uns pits de dona nus, i potser el primer cop que una cosa així em va semblar, d'alguna manera encara inconcreta, desitjable.

¹¹ Anys després, en fer-me adult, algun cop el meu pare m'explicava com de vegades s'havia negat a col·locar certs productes als seus clients. I els anomenava així, els seus clients, no pas els clients de l'entitat financera per a la qual treballava. Evidentment, i encara que aleshores el delegat d'una oficina bancària tenia molta més llibertat d'actuació que no pas ara, hi havia uns objectius per complir, com ara col·locar un cert nombre de targetes de crèdit o fer contractar als clients alguns productes que no sempre els eren

consell. Era respectat i, fins a cert punt, estimat i admirat. Si més no admirat d'aquella manera que de vegades s'admira algú a qui no ens voldríem assemblar de cap de les maneres.

Prendre l'aire els matins d'alguns diumenges i fer encàrrecs la tarda dels divendres. Això era tot el que fèiem plegats. Evidentment, donades les seves limitacions de mobilitat, no em xutà mai una pilota, ni em portà a caminar per la muntanya, ni s'estirà a terra per jugar amb mi. Tampoc recordo que mai m'ajudés a fer la feina de l'escola, ni em llegís cap conte, ni m'expliqués res del seu dia a dia. A taula sempre menjàvem en silenci, amb el televisor engegat, i fora del moment dels àpats rarament coincidíem en una mateixa cambra. Encara que sí recordo, quan jo ja era un adolescent, intents per part seva d'atansar-se'm, d'interessar-se per les meves lectures, per les meves circumstàncies. Però aleshores ja era massa tard, aleshores era jo qui es mostrava tancat, aliè a qualsevol intent de comunicació per part seva, reclòs en mi mateix. Prou difícil és per a un pare acostar-se a un fill adolescent, com per fer-ho quan no hi ha cap vincle previ. Encara més quan em semblava,

adients. Doncs bé, si ell no ho veia clar, si trobava que el producte no era prou segur, prou adequat, no l'oferia pas, tal com va fer en el cas d'unes tristament famoses Pòlisses d'Assegurança de Prima Única, que als anys noranta van portar molta cua, i que ell es va negar en rodó a col·locar. I si després s'havia de discutir amb els superiors, doncs s'hi discutia, i qui sap si per això cada cop el destinaven a oficines més petites, fins que el van convidar a prejubil·lar-se abans de fer els seixanta.

potser encara m'ho sembla, que compartir la meva intimitat, fer partícips els altres (i encara més si aquell altre era ell) de qualsevol dels meus pensaments, de qualsevol de les meves pors o de qualsevol dels meus anhels, era una debilitat imperdonable. Per una banda estava jo i per l'altra, el món exterior, els altres, aquells de qui calia protegir-se i a qui calia amagar qualsevol intimitat.

7

També una vegada, concretament el 17 d'abril de 1983, el meu pare em dugué per primer i últim cop a veure un partit de futbol. Anàrem al Camp Nou, a veure un Barça-Las Palmas de lliga que resultà un partit magnífic. Set a dos a favor del Barça amb un gol de Maradona directe de córner. El meu pare havia sigut soci del Barça al llarg de molts anys, fins que ho va deixar estar, molt abans que jo arribés, en trobar-se un dia dempeus dalt del seient, embogit, cridant grolleries homofòbiques a l'àrbitre de torn. Aleshores es va adonar que allò no li convenia, que no li agradava aquell que era quan perdia els estreps d'aquella manera, que al futbol era sempre. I, si més no per discreció, es va donar de baixa de soci i va passar a veure els partits tot sol a casa, sempre exaltat, cridant amb unes maneres impròpies d'ell. Ja d'adolescent recordo com alguns cops, quan m'afartava de l'escàndol dels seus crits, li desendollava el cable que alimentava el televisor i me n'anava a la meva habitació. Aleshores el partit se li acabava, si la

meva mare ja dormia. Ell no podia ajupir-se per tornar a connectar el televisor.

Però torno al gol de Maradona. Al meu fill petit li agrada molt el futbol i hi juga sovint, no només al pati de l'escola o al carrer, sinó també a l'escola de futbol d'un club de prop de casa. I sovint, quan és amb els companys, fan tots el fatxada amb els gols que marquen. Que si gols de xilena, que si gols de mig camp, que si gols olímpics (que és com ells anomenen el gol que es fa directe de córner), que si gols així o gols aixà. Aleshores li acostumo a comentar el gol aquest de Maradona directe de córner, el primer cop que vaig anar a veure un partit al camp del Barça. I l'hi he comentat tants cops que finalment un dia va voler veure el gol i en vam buscar les imatges a internet. A Youtube trobarem el resum del partit, amb el gol de córner, el primer de tots. Només que no l'havia fet Maradona, sinó el *Lobo Carrasco*. Tenia sentit, són famoses algunes de les rematades de cap de Maradona, i molt millor que fos ell qui anés a la rematada que no pas qui fes la centrada.

Però jo ho tenia claríssim. El meu record ho tenia claríssim. Gol de Maradona directe de córner.

8

Jo creia que li agradaven els segells, vist tot el temps que els dedicava. Feia quatre col·leccions, dues de segells nous, una per a ell i una altra per a mi, i dues de matats, també una per a ell i una per a mi. Els segells nous arriba-

ven de Madrid en uns sobres taronges. Els àlbums i els fulls on els desava els comprava en una filatèlia del carrer Còrsega. De vegades jo l'havia d'acompanyar, si de cas hi anava algun divendres després de passar-me a buscar per l'escola. Aleshores acostumava a deixar el cotxe en doble fila davant de la botiga i jo m'hi havia d'esperar a dins, per avisar si venia cap guàrdia. En canvi, els segells matats els retallava i desenganxava de la correspondència que rebia o els comprava a la plaça Reial. Una de les habitacions de casa era el seu despatx; una taula i tres cadires ben florides, amb una llibreria a joc, on estaven desats els àlbums i els volums de la *Història de Catalunya*¹² de Rovira i Virgili, la majoria encara precintats de quan els va comprar, no fos cas que algú els llegís.

Però no, els segells no li agradaven especialment. Va ser un company de feina que l'hi recomanà com a inversió amb vista al futur, al meu futur. I el seu tarannà meticulós i endreçat s'hi va abocar amb entusiasme. Mirar la televisió i endreçar els segells eren les seves principals

¹² Això dels volums de la *Història de Catalunya* m'ha fet recordar que a casa hi havia molts llibres. Enciclopèdies de tota mena que lluien d'allò més a les lleixes de les llibreries, enmig de gerros i figuretes, però també l'obra completa de Pla i molts volums de l'editorial Aguilar enquadernats en tela amb les suposades obres completes de Stefan Zweig, William Somerset, Blasco Ibáñez, Pérez Galdós, Mark Twain, Thomas Mann, Rudyard Kipling, Oscar Wilde, G. K. Chesterton, John Steinbeck, Laszlo Passuth, Frank G. Slaughter, André Maurois, Georges Simenon, Lajos Zilahy, Aldous Huxley, François Mauriac... Només els llegia jo. El

distraccions quan no tenia ningú amb qui xerrar o no anava al metge. Jo de vegades me'ls mirava, els àlbums, i m'agradaven especialment les sèries dedicades a escuts provincials o vestits regionals, també els monogràfics sobre algun pintor o els castells d'Espanya, amb les seves torres i merlets. Però el que més m'agradava era trobar algun segell que trenqués l'ortodòxia de la posició horitzontal i estigués girat a quaranta-cinc graus, com una sèrie de quatre segells que encara recordo dedicats al cinquantè aniversari de La Legión, en què fins i tot hi sortia la cabra aquella enmig d'una desfilada.

Quan vaig haver de buidar el pis, un cop els meus pares se'n van anar a la residència, vaig fer un petit catàleg de totes les col·leccions i vaig anar a una filatèlia a veure què ens en donarien. Doncs res. No ens en donarien res. No els volien per a res. Al pobre filatèlic quasi li ve un cobriment, en veure el que li oferia. A partir dels anys cinquanta les sèries de segells tenien unes tirades enormes,

meu pare deia que no tenia temps, que quan es jubilàs ja llegiria. No ho va fer mai. Anys després, quan algun cop venien a casa nostra de visita, de vegades es posava a llegir algun dels meus llibres per fer passar l'estona, potser incomodat pel meu mutisme i la petitesa del nostre televisor. Però a casa seva només llegia el diari, encara que també era soci del Círculo de Lectores i del Grup del Llibre, i a l'habitació dels mals endreços s'amuntegaven els best-sellers dels darrers deu, quinze, vint anys, també precintats, en ser uns volums que la meva mare trobava que lluïen poc. Jo en llegia alguns, especialment els d'Alberto Vázquez-Figueroa, que em van ensenyar que llegir és la millor manera de viatjar, la millor manera de viure.

quasi infinites, i aquells segells es trobaven arreu, cada dia n'hi portaven i ningú no els comprava. No valien res. A més, amb el canvi a l'euro havien perdut el seu valor postal. Era un escàndol, una estafa per part de l'Estat, una més, però el cas és que ja no es podien fer servir. Si de cas podia provar de bescanviar-los per segells en euros i mirar de malvendre'ls a alguna empresa que enviés molta correspondència. Vaig provar una segona filatèlia, i una tercera, i una quarta. I res, ningú no els volia ni veure. Al final em vaig recordar del carrer Còrsega i m'hi vaig atansar. La dependenta recordava el meu pare, *un home molt amable, molt educat*, em digué. I veient que les col·leccions estaven en bon estat, ben endreçades, i eren completes, acceptà portar-les a subhasta. Però que no em fes il·lusions; si per tot plegat s'arribava als mil euros ja seria molt, si és que s'aconseguien vendre. Ella se n'emportaria una comissió del vint per cent. I allà ho vaig dur tot, vint-i-un àlbums i unes quantes capsas de targetes postals, de proves, i d'altres productes postals impresos tan sols per entabanar una classe mitjana amb pretensions.

9

Amb les figures de Lladró era diferent. Els agradaven a tots dos, molt, moltíssim, i el pis on vivíem n'era ple. Angelets al capçal del meu llit, una parella de tailandesos al trinxant del menjador, un arponer sobre el moble bar, tres

muses al rebedor, un captaire a la saleta, mitja dotzena de gerros repartits pel pis, tres mosqueters sobre la llar de foc falsa, una parella de marrecs holandesos a la vitrina, un bust al despatx, uns pastors per aquí, unes dames per allà, un home amb barret de copa i bastó, una parella que juga a escacs, una tetera gegantina...

A més, quina admiració que despertaven en les visites. Qui més qui menys tenia un parell d'aquelles figuretes a casa, però ells en tenien tot un museu. Encara recordo el posat d'estupefacció que feien les visites davant de tanta exuberància, davant del mobiliari florit, els llums de llàgrimes, els jocs de te d'alpaca, les robes que vestien les parets, la brillantor del terratzo,¹³ els

¹³ Tinc una especial animadversió pels paviments de terratzo. Provenent d'Itàlia, el seu baix preu va expulsar del mercat de materials de construcció els tradicionals paviments de rajoles de mosaic hidràulic. I tanta va ser la seva popularitat, que fins i tot la part central de la plaça Catalunya de Barcelona està pavimentada amb rajoles de terratzo, un material, per altra banda, del tot inadequat per una superfície exterior per la seva baixa resistència al lliscament.

El terratzo es fabrica amb trossos de còdols, normalment marbre, provinents dels residus de les pedreres. Els fragments, ben esmicolats, es barregen amb un conglomerant, normalment ciment blanc, que es pot acolorir amb l'addició de diversos pigments. Després es poleix la rajola i a ulls poc atents pot semblar una peça de pedra natural, potser de granit o marbre. Encara avui dia se'n continua fabricant, i fins i tot es fan rajoles de gres porcellànic que n'imiten l'aspecte. És desolador.

quartons de les portes, els gravats dels vidres, les decoracions de la vaixel·la, els brodats de les estovalles, les formes de gots i copes.

Evidentment jo odiava totes aquelles coses. Les trobava falses, absurdes, còpies indecents d'un passat idealitzat, d'unes formes caduques. M'imaginava esmicolant-les una a una, amb deteniment, amb calma, amb perseverança.

A més, el terratzo de casa era font d'agres discussions. Un cop l'any l'abrillantàvem. Els meus pares havien comprat fins a tres màquines per fer-lo brillar, que guardaven en un gran armari encastat. El problema era que per poder passar bé la màquina calia bellugar els mobles que atapeïen totes les estances: sofàs, taules, cadires, canapès, trinxant, calaixeres, moble bar, llums, llits... Evidentment el meu pare no ho podia fer, ateses les seves limitacions, o sigui que ho fèiem la meua mare i jo seguint les seves instruccions, sempre extenses però mai gaire precises. A més, la meua mare era més de fer les coses sense pensar, de qualsevol manera, i aleshores ell s'empipava i deia que no, que així no, i tot seguit ella li responia que ho fes ell, si no li agradava com ho fèiem, i de mica en mica el to de la discussió pujava i es començaven a retreure fets del passat enmig de crits, fins que arribava el moment en què la meua mare explotava i li cridava que el mataria, que un dia el mataria, que ja no podia més i el mataria, que agafaria un ganivet i el mataria. Jo aleshores me n'anava a la meua habitació, però la meua mare no trigava a venir-me a buscar dient-me que era un egoista, que l'ajudés, que ella sola no podia amb tot.

El mateix, si fa no fa, passava amb les catifes dos cops l'any, a la tardor quan sortien de l'altell per vestir els terres, i a la primavera quan es tornaven a guardar. Tenien aquesta trista habilitat, la de convertir qualsevol activitat quotidiana en un conflicte.

Primer estampant-les contra el terra i recollint-ne tot seguit els bocins per matxucar-los amb una mà de morter fins a obtenir-ne una pols fina. Aleshores m'imaginava desant la pols dins de petits pots de vidre i enganxant un gomet a l'exterior que digués *parella de tailandesos*, o *arponer*, o *captaire amb gos*, *dama anorèxica*, *vell pedòfil*, *sàtir banyut...*¹⁴

Però a ells els agradaven i en gaudien. Els alimentaven la vanitat, els feien sentir especials, superiors. Millor això que els absurds segells. I de les figuretes encara n'hem tret alguna cosa, també de la coberteria de plata i d'alguns dels mobles. La majoria, però, han acabat als encants a canvi de res, i els més grossos estellats per la dificultat de transport.

¹⁴ I qui sap, amb una mica de barra (quelcom imprescindible per a aquestes coses) potser encara es podrien vendre com una mena de manifestació artística, tal com ho va fer Justin Gignac a principis de segle amb les seves capsetes de PVC transparents plenes de brossa recollida als carrers de Nova York.